

(Казка для дітей)

У невеличкій кімнаті лежить на ліжку слабій хлопчик. Лежить він, не спить, дивиться, широко розкривши очі, на вікно, заслонене хустиною: хустина не зовсім заслонила вікно, збоку трохи видно шибку й видно, як падає смужка блакитного світла аж додолу.

— Павлусю, куди ти так дивишся? — спитала мама хлопчика, бо то ж мама сиділа й гляділа свого слабого сінка.

— Та я дивлюся на ту смужку. Мамо, звідки вона? З чого вона? — сказав хлопчик.

— То місяць так світить, Павлусю, то світло, а заслонити вікно, то й не буде смужки. Може заслонити? — спитала мама.

— Ні, не треба, — так гарно.

— Не дивись, Павлусю, краще засни, — ти ж слабенький, тобі треба заснути.

— Мамочко, я ще не хочу спати, мені так гаряче ... Я не буду спати, краще ти мені казочку розкажи.

— Яку ж тобі, моя дитино, казочку розказати?

— А от ти колись мені розказувала про тих маленьких діточок, що то живуть у квітках, вони зуться ельфи.* ти казала, що в кожній квітці живе маленький ельф або ельфа, що вони щонаочі виходять із квіток і грають, танцюють, співають. Мамо, а яка найстарша ельфа? Ти ж казала, що в них є цариця. Яка вона?

— Вона, Павлусю, зветься Лелія, бо живе в найкращій лелії на світі. В якій квітці ельф живе, то так і зветься, як та квітка.

— Мамочко, голубочко, — почав просити Павлусь, — розкажи мені щонебудь про тих ельфів, я так люблю, як ти про них розказуєш.

— Ні, Павлусю, вже пізно ті казки казати,

нехай но завтра вдень, а то тепер тобі спати пора. Це казка довга, все одно тепер не скінчу, то ти все будеш думати про неї, та й до світу не заснеш. От, краще я заслону від тебе свічку, то ти спатимеш, а завтра встанеш здоровенький, будемо тоді й казки казати і все гаразд буде. Спи, моє любе хлоп'ятко!

Мама заслонила свічку великою книжкою, щоб світло не падало Павлусеві в очі, поцілувала Павлуса, мовивши „добраніч“, а сама сіла на крісло біля його ліжка з шиттям у руках і ждала, поки він засне. Але Павлусь не спав, він дивився, як мама шиє. Голка все блись, блись... Тепер вже не так хутко...

Далі Павлусь почав знову дивитись на ту ясну смужку, що падала з вікна. Він все думав про мамині казки: „Яка то шкода, що мама не схотіла казати мені казки. Тепер так нудно. Коли там ще я засну... А яка та Лелія? Чи така маленька, як усі ельфи? Мама каже, що ельфи такі, як метелики маленькі... Яка та Лелія?“ Павлусь дивився на смужку і все думав, думав, довго так...

І от, здалося йому, що смужка та затремтіла, почала темніти, мов би хто заслонив її тінню. Павлусь підвівся трохи. гля-

нув, — коли бачить, аж проти нього стоїть якась постать, Немов людська. Він спершу злякався трохи, потім же бачить, що то щось зовсім не

Казка „Лелія“ мало відома. Її немає в збірних виданнях творів Лєсі Українки. Перший раз була вона друкована в „Бібліотеці для молодєжі, міщан і селян“ у 1891 році (Чернівці, кн. 2-3). Текст казки взятий для „Веселки“ з книжки Марії Деркач п. н. „Лєся Українка — неопубліковані твори“, Львів 1947.

страшне, — таке маленьке, немов якась дівчинка малесенька; от, він і нічого, перестав боятися. Дивиться на ту дівчинку, а вона така гарнесенька:

очиці ясні, кучері довгі, сріблясті, сама в білій, прозорій шаті, на головці малесенька золота коронка, ще й крильцята має хороші та барвисті, як у метелика, так міняться різними барвами, немов тая веселка. В рученятах у дівчинки довге стебло, квітка білої лелії, і пахне вона на всю хату. Павлусь глянув на дівчинку і зараз якось пізнав, що це цариця Лелія, — а він же так хотів її добачити.

— Ти Лелія? — спитав він у дівчинки.

— Так, я Лелія. Я чула, як ти про мене розпитував, от я й прийшла до тебе. Ти радий?

— Радий, дуже радий! — покликнув Павлусь і простяг до неї обидві руки.

Лелія усміхнулася, та так любо, аж у хаті ясніше стало і місячна смужка порожевіла.

— Може ти хочеш зо мною куди полетіти? — спитала у Павлуса Лелія.

— Як же я полечу? Хіба в мене такі крила, як у тебе? — спитав Павлусь. — Я не вмію літати.

— Ну, то я тебе візьму на руки.

Ти, — ти ж така маленька, а я більший від тебе, я тяжкий.

— То нічого, — сказала Лелія і знов усміхнулася, потім торкнула Павлуса своєю квіткою, і раптом Павлусь почув, як він сам зробився квіткою, тільки не лелією, а рожевим маком. От Лелія взяла його в ручку, притулила до себе і швиденько вилетіла з хати в садок. Всі квіти в садочку склонились перед нею і захитались, з них почали вилітати маленькі діточки-ельфи.

— Спіть, спіть, — сказала Лелія їм, — цієї ночі я не маю часу бути з вами.

Ельфи повлітали знову у квітки, квітки постулялися і послули.

— Ну, Павлусю, куди ж ми полетимо? — спитала Лелія.

— Куди хочеш, — відповів Павлусь, бо він, хоч і зробився квіткою, однак міг словами говорити.

— Понесу ж тебе он у той панський садок, що на горі: там ростуть мої сестри, молодші лелії, може вони нам що цікавого розкажуть.

І Лелія знялась угору, швидко, швидко полинула, далі спустилась у панський, великий сад. В саду стояв пишний палац, у деяких вікнах в палаці було світло: видно, пани ще не спали. Але в саду не було нікого. Лелія стала просто у квітнику, а там же то лелій білих — сила. Тихо-тихо так стоять і не хитаються.

— Ото сплять, — гукнула на них Лелія — і не чують, що ми коло них. А вставайте лишень, ви, — і Лелія торкнула їх своєю квіткою.

Раптом всі лелії захитались і заговорили, з кожної квітки виглянуло бліденьке личко ельфа.

— Вибачайте, царице-сестрице, — забриніли вони, — якби ти знала, як ми пізно послули.

— А чого ви так пізно засипляете? Хто ж вам спати не дає? — гнівно Лелія спитала.

— Ох, нам же нема спокою ні вдень, ні вночі. Ох, бідні ми квіти!

— Що ж вам таке? Чого ви бідкаєтесь?

— Та де ж нам не бідкатись! Удень нас полють, руками займають, листя обривають, а часом і віку збавлять, гострим ножем стинають,

несуть нас у велику хату, у панську палату, поставлять у воду, гублять нашу вроду. Ох, сестрине, скільки нас погинуло, любий світ покинуло ...От було недавно свято, — скільки ж нас потято!

- Бідні, бідні мої сестриці, — мовила журливо Лелія, і в очах слізюньки заблиснули. — Що ж, мої любі, за те маєте вигоду, глядять вас, жалують, втішаються вами, поки ви в садочку — життя ваше красне.

- Ой, не красне воно, не красне, життя наше нещасне. Скільки в садочку стояли, щастя долі не знали... Темненької ночі, ми до сну охочі, головоньки схилимо біленькі, — де візьметься панство вельможне, заможне, паничі й панянки молоденькі. Веселі співи гучні, музиченьки бучні не дають нам спати до півночі... На що нам вигода та така догода! Ми зовсім до неї не охочі...

Замовкли бідні лелії і низько посхиляли свої білі головоньки.

Коли це відчинилися в палаці великі скляні двері і вийшла молода панна, убрана в хорошу білу сукню. Вона сіла на ганку і якось неохоче дивилася на той садок, залитий місячним сяйвом.

— Ах, як голова болить, — мовила вона сама до себе, — навіть по ночах спати не можу! А це все з нудів, я знаю. Де ж таки! Гину тут на безлюдді, в селі. Сиди цілий день, як заклята, нема з ким і слова мовити. Правда, увечері гості приїздять, але то такі гості... вони вже мені обридли. Та мені все тут обридло: і цей садок, і цей дім, і квітки. Все у нас таке нецікаве, от хоч би й ці квітки. Хто ж видав насадити таку силу цих лелій, та ще й білих! Якби хоч лелії які цікавіші — рожеві чи пасасті, а то... Вже білі

знайти в кожному міщанському, та навіть хлопському садку. А пахнуть як, аж у голові морочиться, жадної делікатности в тих квітках. Піду звідси, а то ще гірше голова розболиться! — І панна пішла знову в палац, причинивши з досадою двері. Лелії так стало шкода своїх погордованих сестриць.

— Шкода мені вас, дуже шкода, — мовила вона до них, — та що робити, коли не маю сили перенести вас куди інде. Нічого я вам не пораджу, мої безталанні...

Лелія пройшла стиха біля всіх лелій, журливо дивлячись на них, коло крайнього кущика вона спинилася.

— А де ж моя сестра наймолодша? — спитала, показуючи на порожнє місце скраю.

У відповідь лелії знову забриніли: — Немає сестриці, немає — в іншому садочку процвітає. Віддала сестрицю наша панна: випросила дівчина Мар'яна, за щирю свою роботу влітку, випросила щонайменшу квітку. Немає сестриці, немає, — в іншому садочку процвітає.

— Треба буде її відвідати, як там вона в іншому садочку мається, — мовила Лелія, і хотіла ще про щось розпитати, але Павлусь попросив летіти далі. Сказав, що йому тут невесело, — лелії засмутили своїми розповідями.

— Ну, то полинемо у велике місто, там може щось веселіше побачимо.

* ельф — добродушок, маленька фантастична істота, обдарована чародійною силою.